

بسم الله الرحمن الرحيم

عزادارای، کلاس انتظار برای خون خواهی

حسن ملائی

قیامت، مهمترین اتفاقی است که در مسیر زندگی هر انسان و در پایان آن رخ می‌دهد، قرآن کریم در وصف این روز می‌فرماید: **إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ، لَيْسَ لَوْفَتِهَا كَاذِبَةٌ، خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ**، (واقعۀ، آیه 1-3)؛ آری قیامت روزی است که بعضی را پست و ذلیل و برخی دیگر را بلند و ارجمند می‌کند. ویژگی مهم این روز، رسیدگی به حساب کارهای انسانهاست و سرنوشت هر کس به وسیله اعمالش رقم می‌خورد.

نحوه رسیدگی به اعمال نیز طبق آیات و روایات متعدد، به گونه سؤال است. ما در این جا برخی از سؤالات قیامت را که لو رفته هست، مطرح می‌کنیم تا ببینیم آیا برای آنها در روز محشر جوابی فراهم کرده‌ایم، پرسشهایی که بهشت و دوزخ ما بستگی به محتوای جواب ما دارد. رسول مکرم اسلام فرمود: **لَا يَزُولُ قَدَمُ عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعٍ، عَنْ جَسَدِهِ فِيمَا أَتَاهُ وَ عَنْ عُمُرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ وَ عَنْ مَالِهِ مِمَّا اكْتَسَبَهُ وَ فِيمَا أَنْفَقَهُ وَ عَنْ حُبِّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ**. (الأمالی للطوسی، ص 124) ملاحظه می‌کنید که یکی از پرسشهای عرصه قیامت، محبتی است که خدا نسبت به اهل بیت در دل ما قرار داده است.

امام صادق درباره آیه **«ثُمَّ تَسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ»** (تکاثر، آیه 8) فرمود: **إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ لَا يَسْأَلُ عِبَادَهُ عَمَّا تَقَضَّى بِهِ عَلَيْهِمْ وَ لَا يَمُنُّ بِذَلِكَ عَلَيْهِمْ وَ الْإِمْتِنَانُ بِالْإِنْعَامِ مُسْتَقْبَحٌ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ فَكَيْفَ يُضَافُ إِلَى الْخَالِقِ مَا لَا يَرْضَى الْمَخْلُوقُونَ بِهِ وَ لَكِنَّ النَّعِيمَ حُبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ وَ مَوَالَاتِنَا، يَسْأَلُ اللَّهُ عَنْهُ عِبَادَهُ بَعْدَ التَّوْحِيدِ وَ النَّبُوءَةِ وَ لَإِنْ أَلْعَبَدَ إِذَا وَافَاهُ بِذَلِكَ أَذَاهُ إِلَى نَعِيمِ الْجَنَّةِ الَّذِي لَا يَزُولُ**. (عیون أخبار الرضا، ج 2 ص 129)

درباره فواید عظیم و آثار فراوان محبت ائمه معصومین بسیار سخن گفته شده که توجه به آنها، بزرگی این نعمت را نشان می‌دهد و البته مسئولیت سنگین ما را. همچنین مراد از محبت اهل بیت در لسان روایات، علاقه و کشش قلبی همراه با اطاعت و پیروی آنهاست و این همان نعمت و گنجی است که درباره‌اش می‌پرسند و اینکه آیا آن را عملاً در رگهای زندگی خود به جریان انداخته‌ایم، یا اینکه فقط در ویتربینی آن را گذاشته و تنها به آن نگاه نموده‌ایم؟ درست مثل تلویزیونی که به جای استفاده به جا از آن، فقط در گوشه اتاق پذیرایی گذاشته و به عنوان دکور منزل از آن استفاده کنیم، کاری که ماکت آن نیز می‌تواند همان کار را انجام دهد و نیازی به صرف این همه هزینه نبود. امام صادق در بیانی دیگر از همین آیه فرمود: **اللَّهُ أَكْرَمُ مِنْ أَنْ يُطْعِمَكُمْ طَعَاماً فَيَسْأَلَكُمْ عَنْهُ وَ لَكِنَّكُمْ مَسْئُولُونَ عَنْ نِعْمَةِ اللَّهِ عَلَيْكُمْ بِنَا، هَلْ عَرَفْتُمُوهَا وَ قُمْتُمْ بِحَقِّهَا؟** (دعائم الإسلام، ج 2 ص 116)

وجود نازنین امام حسین نعمت بزرگی است که از او و محبتی که نسبت به او در قلبهاست سؤال خواهد شد که چقدر از این چراغ هدایت در دنیای تاریک و سیاه و از این کشتی نجات در گرفتاریهای زندگی فردی و اجتماعی خود استفاده کرده ایم؟ آیا به صرف اقامه عزا و گریه برای او حق او ادا شده است؟ آیا امام حسین شهید شد که امت اسلام فقط برایش سوگواری کنند؟ آیا یک سخن از امام حسین می توانید پیدا کنید که بگوید هدف من از نهضت عاشورا آن بود که مردم همه ساله برایم اشک بریزند و نذر نمایند؟ آیا وظیفه ما نیست که از هدایتهای امام بهره ببریم؟ آیا نباید حس خون خواهی او را در مجالس عزا تقویت کنیم تا در رکاب امام زمان از دشمنانش انتقام بگیریم؟

امام حسین کسی است که جدش رسول خدا درباره اش فرمود: **إِنَّ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ فِي السَّمَاءِ أَكْبَرُ مِنْهُ فِي الْأَرْضِ فَإِنَّهُ مَكْتُوبٌ عَنْ يَمِينِ الْعَرْشِ مِصْبَاحٌ هَادٍ وَ سَفِينَةٌ نَجَاةٍ وَ إِمَامٌ غَيْرُ وَهْنٍ وَ عِزٌّ وَ فَخْرٌ وَ بَخْرٌ عِلْمٍ وَ ذُخْرٌ.** (کمال الدین، ج 1 ص 264) اما امت پیامبر قدر او را ندانستند و چه هتک حرمتها که به او و خاندانش نکردند و چه جنایتهای وحشیانه ای که در حقش نمودند.

آنقدر مصیبت امام حسین دردناک است که امام صادق فرمود: **لَمَّا كَانَ مِنْ أَمْرِ الْحُسَيْنِ مَا كَانَ ضَجَّتِ الْمَلَائِكَةُ إِلَى اللَّهِ بِالْبُكَاءِ وَ قَالَتْ يُفْعَلُ هَذَا بِالْحُسَيْنِ صَفِيكَ وَ ابْنِ نَبِيِّكَ، قَالَ فَأَقَامَ اللَّهُ لَهُمْ ظِلَّ الْقَائِمِ وَ قَالَ: بِهِذَا أَنْتَقِمُ لَهُذَا.** (الکافی، ج 1 ص 465)

با چنین شناختی، اگر ما به پیکر غرق به خون حسین نگاه می کنیم باید برای انتقام خون حسین خود را مهیا کنیم در نتیجه شیوه عزاداری ما برای این امام بزرگوار باید به گونه ای باشد که همه کسانی که ناظر سوگواری امام حسین هستند دریابند که او را به ناحق کشتند نه مثل کسی که خودش از دنیا رفته است.

ائمه معصوم سعی داشتند همین نگاه را در عزاداری امام حسین به ما القاء کنند چنانکه امام رضا در ضمن سوگواری برای امام حسین می فرماید: **إِنْ سَرَّكَ أَنْ يَكُونَ لَكَ مِنَ الثَّوَابِ مِثْلَ مَا لِمَنْ اسْتَشْهَدَ مَعَ الْحُسَيْنِ قُتِلَ مَتَى مَا ذَكَرْتَهُ يَأْتِيَنِي كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزُ فَوْزًا عَظِيمًا.** (الأمالی للصدوق ص 130) هم ایشان در سخنی دیگر می فرماید: **وَ لَقَدْ بَكَتِ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَ الْأَرْضُونَ لِقَتْلِهِ وَ لَقَدْ نَزَلَ إِلَى الْأَرْضِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ أَرْبَعَةُ آلَافٍ لِنَصْرِهِ فَوَجَدُوهُ قَدْ قُتِلَ، فَهُمْ عِنْدَ قَبْرِهِ شَعَثُ غُبَرٍ إِلَى أَنْ يَقُومَ الْقَائِمُ فَيَكُونُونَ مِنْ أَنْصَارِهِ وَ شِعَارُهُمْ يَا لَنَارَاتِ الْحُسَيْنِ.** (الأمالی للصدوق ص 130)

با این وصف باید گفت: ای کسانی که عاشق حسین هستید، با کسب آمادگی و مزین شدن به فضائل اخلاقی خود را به سپاه حضرت مهدی داخل کنید که امام صادق درباره یاران حضرت مهدی فرمود: **وَهُمْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ مُشْفِقُونَ يَدْعُونَ بِالشَّهَادَةِ وَ يَتَمَنُّونَ أَنْ يُقْتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ شِعَارُهُمْ يَا لَنَارَاتِ الْحُسَيْنِ.** (بحار الأنوار ج: 52 ص 308) خوشا به حال آنهایی که در زندگی چنینند و در زمان ظهور حضرت مهدی از بین تمام مردم برای سربازی او انتخاب می شوند.

عاشورا روزی است که خلیفه خدا و رسولش در زمین و چراغ هدایت بشر یعنی امام حسین، به شهادت رسیده و غم و اندوه امام زمان به اوج می‌رسد. عاشورا روز وقوع این آیه است که وَ مَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيَّهِ سُلْطَانًا فَلَا يُشْرَفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا، (اسراء، آیه 33) زیرا امام باقر در مورد شخص مظلوم در این آیه فرمود: هُوَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ قُتِلَ مَظْلُومًا وَ نَحْنُ أَوْلِيَاؤُهُ وَ الْقَائِمُ مِنَّا إِذَا قَامَ طَلَبَ بِنَارِ الْحُسَيْنِ. (تفسیر العیاشی، ج 2 ص 290)

امام باقر فرمود وقتی شیعیان در روز عاشورا به هم می‌رسند به هم تسلیت و تعزیت بگویند، یکی از یاران ایشان می‌پرسد: وَ كَيْفَ يُعَزَّى بَعْضُنَا بَعْضًا؟ قَالَ: تَقُولُ، عَظَّمَ اللَّهُ أَجُورَنَا بِمُصَابِنَا بِالْحُسَيْنِ وَ جَعَلَنَا وَ إِيَّاكُمْ مِنَ الطَّالِبِينَ بِنَارِهِ مَعَ وَلِيِّهِ وَ الْإِمَامِ الْمَهْدِيِّ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ. (وسائل الشیعه، ج 14 ص 509) اگر اندکی در این سخن بیندیشید، می‌بینید ائمه ما چطور در اندیشه انتقام و خون‌خواهی امام حسین هستند که حتی در تسلیت دادن هم به این امر اشاره می‌کنند، یعنی ای شیعه! چرا نشسته‌ای؟ برای خون‌خواهی فرزند رسول الله و علی و فاطمه به پا خیز. بزرگداشت امام حسین فقط به گریه و سینه زدن نیست، بلند شو تا با رهبری حضرت مهدی انتقام خون بناحق ریخته شده حسین را از ظالمان بگیری.

بینید که امام صادق (ع) در ضمن زیارت قبر امام حسین (ع) می‌فرماید: اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِمَّنْ تَنْصُرُهُ وَ تَنْصُرُ بِهِ لِدِينِكَ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ ثُمَّ تَضَعُ خَدَّكَ عَلَيْهِ وَ تَقُولُ اللَّهُمَّ رَبَّ الْحُسَيْنِ اشْفِ صَدْرَ الْحُسَيْنِ اللَّهُمَّ رَبَّ الْحُسَيْنِ اطْلُبْ بِدَمِ الْحُسَيْنِ اللَّهُمَّ رَبَّ الْحُسَيْنِ انْتَقِمْ مِمَّنْ رَضِيَ بِقَتْلِ الْحُسَيْنِ اللَّهُمَّ رَبَّ الْحُسَيْنِ انْتَقِمْ مِمَّنْ خَالَفَ الْحُسَيْنِ اللَّهُمَّ رَبَّ الْحُسَيْنِ انْتَقِمْ مِمَّنْ فَرَحَ بِقَتْلِ الْحُسَيْنِ. (کامل‌الزیارات، ص 238)

دوست‌داران امام حسین باید خود را برای خون‌خواهی مهیا ساخته و منتظر ظهور مهدی فاطمه باشند تا به سپاه او که منتقم خون است، ملحق شوند و همواره به این کلام رسول اعظم بیندیشند که با چه افتخاری از منتظران حضرت مهدی سخن می‌فرماید: اللَّهُمَّ لِقْنِي إِخْوَانِي مَرَّتَيْنِ فَقَالَ مَنْ حَوْلَهُ مِنْ أَصْحَابِهِ أَمَا نَحْنُ إِخْوَانُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ لَا إِنَّكُمْ أَصْحَابِي وَ إِخْوَانِي قَوْمٌ فِي آخِرِ الزَّمَانِ آمَنُوا وَ لَمْ يَرَوْنِي لَقَدْ عَرَفْتَهُمُ اللَّهُ بِأَسْمَائِهِمْ وَ أَسْمَاءِ آبَائِهِمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُخْرِجَهُمْ مِنْ أَصْلَابِ آبَائِهِمْ وَ أَرْحَامِ أُمَّهَاتِهِمْ، لِأَحَدِهِمْ أَشَدُّ بَقِيَّةً عَلَى دِينِهِ مِنْ خَرَطِ الْقِتَادِ فِي اللَّيْلِ الظُّلُمَاءِ أَوْ كَالْقَابِضِ عَلَى جَمْرِ الْغَضَا، أَوْلَيْكَ مَصَابِيحُ الدُّجَى، يُنَجِّهِمُ اللَّهُ مِنْ كُلِّ فِتْنَةٍ غَبْرَاءَ مُظْلِمَةٍ. (بصائر الدرجات، ص 84) تنها در این صورت است که لایق و سزاوار این مدح امام سجاد می‌شوند که فرمود: إِنَّ أَهْلَ زَمَانٍ غَيَّبَتْهُ الْقَائِلُونَ بِإِمَامَتِهِ الْمُتَنَظِّرُونَ لِظُهُورِهِ أَفْضَلُ أَهْلِ كُلِّ زَمَانٍ بِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى ذَكَرَهُ أَعْطَاهُمْ مِنَ الْعُقُولِ وَ الْأَفْهَامِ وَ الْمَعْرِفَةِ مَا صَارَتْ بِهِ الْغَيْبَةُ عِنْدَهُمْ بِمَنْزِلَةِ الْمَشَاهِدَةِ وَ جَعَلَهُمْ فِي ذَلِكَ الزَّمَانِ بِمَنْزِلَةِ الْمُجَاهِدِينَ بَيْنَ يَدَيِ رَسُولِ اللَّهِ بِالسَّيْفِ أَوْلَيْكَ الْمُخْلِصُونَ حَقًّا وَ شَيْعَتُنَا صِدْقًا وَ الدُّعَاءُ إِلَى دِينِ اللَّهِ سِرًّا وَ جَهْرًا. (کمال‌الدین، ج 1 ص 320)

اما در اینکه چگونه می‌توان به صف منتظران و یاران حضرت برای انتقام از خون امام حسین پیوست و چه صفاتی را باید زحمت کشید و به دست آورد تا به این افتخار بزرگ نائل شد امام صادق اوصافی را برای یاران امام زمان

وصف می نماید که راه را روشن می کند؛ ایشان می فرماید: رِجَالٌ كَأَنَّ قُلُوبَهُمْ ذُبُرُ الْحَدِيدِ لَا يَشُوْبُهَا شَكٌّ فِي ذَاتِ اللَّهِ أَشَدُّ مِنَ الْحَجَرِ لَوْ حَمَلُوا عَلَى الْجِبَالِ لَأَزَالُوهَا لَا يَقْصِدُونَ بِرَأْيَاتِهِمْ بَلَدَةً إِلَّا خَرَبُوهَا كَأَنَّ عَلَى خِيُولِهِمُ الْعُقَبَانَ يَتَمَسَّحُونَ بِسَرَجِ الْإِمَامِ يَطْلُبُونَ بِذَلِكَ الْبَرَكَةَ وَ يَحْفُوتُونَ بِهِ، يَقُوْنَهُ بِأَنْفُسِهِمْ فِي الْخُرُوبِ وَ يَكْفُوْنَهُ مَا يُرِيدُ فِيهِمْ؛ رِجَالٌ لَا يَنَامُونَ اللَّيْلَ لَهُمْ دَوِيٌّ فِي صَلَاتِهِمْ كَدَوِيِّ النَّحْلِ، يَبْتَئُونَ قِيَامًا عَلَى أَطْرَافِهِمْ وَ يُصْبِحُونَ عَلَى خِيُولِهِمْ، رُهْبَانٌ بِاللَّيْلِ يُبْثُّ بِالنَّهَارِ هُمْ أَطْوَعُ لَهُ مِنْ أَلَمَةِ لِسِيدِهَا، كَالْمَصَاحِبِ كَأَنَّ قُلُوبَهُمْ الْقَنَادِيلُ وَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ مُشْفِقُونَ، يَدْعُونَ بِالشَّهَادَةِ وَ يَتَمَنَّوْنَ أَنْ يُقْتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ شِعَارُهُمْ يَا ثَنَارَاتِ الْحُسَيْنِ إِذَا سَارُوا يَسِيرُ الرُّغْبُ أَمَامَهُمْ مَسِيرَةً شَهْرٌ، يَمْشُونَ إِلَى الْمَوْتِ إِرْسَالًا بِهِمْ يَنْصُرُ اللَّهُ إِمَامَ الْحَقِّ. (بحار الأنوار، ج 52 ص 308)

اکنون امام حسین از میان ما رفت، اما سفارش های او هست. هر انسانی که آخرین لحظه های زندگی خود را سپری می کند، مهم ترین سخنش و بالاترین تجربه زندگی خود را به اطرافیانش می گوید و امام حسین، صبوری و پایداری بر حق را آخرین کلام خویش قرار می دهد که اینک امام باقر فرمود: لَمَّا حَضَرَتْ أَبِي عَلِيٌّ بَنَ الْحُسَيْنِ ع الْوَفَاءُ ضَمَنِي إِلَى صَدْرِهِ وَ قَالَ يَا بُنَيَّ أَوْصِيكَ بِمَا أَوْصَانِي بِهِ أَبِي حِينَ حَضَرَتْهُ الْوَفَاءُ وَ بِمَا ذَكَرَ أَنَّ أَبَاهُ أَوْصَاهُ بِهِ يَا بُنَيَّ اصْبِرْ عَلَى الْحَقِّ وَ إِنْ كَانَ مُرًّا. (الكافي، ج 2 ص 92)

در حقیقت، کربلا تجلی گاه صبر زیبای حسین بن علی بر حقیقت است و بر ماست که همچون او و در رکاب فرزندش حضرت مهدی تا غلبه حق بر باطل آن هم در سراسر جهان از پای ننشینیم.